

Sygn. akt IX Ca 1067/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Bożena Charukiewicz (spr.)
Sędziowie:	SO Dorota Ciejek SO Krystyna Skiepmo
Protokolant:	prac. sądowy Izabela Ważyńska

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2018 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa A. G.

przeciwko M. W.

z udziałem interwenienta ubocznego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Nidzicy z dnia 28 czerwca 2017 r., sygn. akt I C 64/15,

oddala apelację.

Dorota Ciejek Bożena Charukiewicz Krystyna Skiepmo

Sygn. akt IX Ca 1067/17

UZASADNIENIE

Powódka A. G. wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w Ł. kwoty 4.000 zł w tym kwotę 2.000 zł tytułem odszkodowania oraz kwotę 2.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

W uzasadnieniu wskazała, że w dniu 24 stycznia 2014 roku przechodząc chodnikiem poślizgnęła się i upadła doznając złamania kości przedramienia prawego z przemieszczeniem. Powódka wskazała, że miejsce, w którym uległa wypadkowi było nienależycie utrzymane, albowiem pod warstwą śniegu znajdowała się warstwa lodu, a chodnik nie był w żaden sposób zabezpieczony. Powódka podała również, że pomimo zakończenia leczenia nadal odczuwa bóle przedramienia oraz ograniczenia ruchowe.

Pozwany (...) S.A. z siedzibą w Ł. wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że nie sposób łączyć odpowiedzialności za zaistnienie przedmiotowego wypadku, w którym uczestniczyła powódka w dniu 24 stycznia 2014 roku z działalnością Wojewódzkiego Zarządu Dróg w O., a w konsekwencji z osobą ubezpieczyciela. Powyższe wynika przede wszystkim z faktu, iż Województwo (...) ((...) w O.) zawarło umowę nr (...) w dniu 23 września 2013 roku z M. W., na mocy której powierzono mu utrzymanie dróg wojewódzkich administrowanych przez (...) w N. m.in. w sezonach zimowych 2013/2014 na drodze nr (...) na odcinku N. – W.. Przedsiębiorca M. W. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą Usługi-Handel-Produkcja (...) z siedzibą w N. i według ujawnionego wpisu w (...) wynika, iż w zakres prowadzonej działalności wchodzi m.in. usuwanie śniegu i lodu ((...) 81.29.Z).

W związku z powyższym powódka A. G. cofnęła powództwo w stosunku do (...) S.A. z siedzibą w Ł. i wniosła o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanego M. W., prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Usługi – Handel – Produkcja M. W. z siedzibą w K. oraz wniosła o zasądzenie od tego pozwanego kwoty 4.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

Postanowieniem z dnia 9 lipca 2015 roku Sąd umorzył przedmiotowe postępowanie w stosunku do (...) S.A. z siedzibą w Ł..

W odpowiedzi na pozew M. W. wniósł o oddalenie powództwa.

W uzasadnieniu wskazał, że każdorazową decyzję o użyciu sprzętu do zimowego utrzymania dróg podejmuje dyżurny Wojewódzkiego Zarządu Dróg. Natomiast dyżurny (...) w dniu zdarzenia nie podjął decyzji o użyciu sprzętu do zimowego utrzymania dróg. Zdaniem pozwanego fakt ten jednoznacznie stanowi, że w dniu 24 stycznia 2014 roku ewentualnie występujące oblodzenie na drogach nie mogło być efektem zaniedbania i nienależytego wykonywania obowiązków przez pracowników jego firmy.

Powódka na rozprawie w dniu 11 września 2016 roku rozszerzyła powództwo o kwotę 664 zł tytułem odszkodowania na pokrycie wydatków związanych z leczeniem.

Interwenant uboczny po stronie pozwanej (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa.

W uzasadnieniu wskazał, że ciężar dowodu wszystkich okoliczności obciąża powódkę. Zatem w ocenie interwenienta nie zostały wykazane i udowodnione przesłanki odpowiedzialności pozwanego, przede wszystkim nie jest wyjaśnione czy upadek spowodowany był oblodzeniem czy złym stanem nawierzchni.

Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2017 r. Sąd Rejonowy w Nidzicy zasądził od pozwanego M. W. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Usługi – Handel – Produkcja M. W. na rzecz powódki A. G. kwotę 4.000 zł. W pozostałym zakresie oddalił powództwo. Zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Nidzicy kwotę 444,94 zł tytułem kosztów procesu tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 23 września 2013 roku Województwo (...) Zarząd Dróg Wojewódzkich w O. zawarł z M. W. umowę nr (...). Zgodnie z przedmiotową umową M. W. podjął się zadania pod nazwą „Zimowe utrzymanie dróg wojewódzkich administrowanych przez (...) w N., w sezonach zimowych 2013/2014, 2014/2015, 2015/2016, 2016/2017 – Część Nr 1”, która obejmowała m.in. drogę nr (...) N. – W..

W dniu 22 stycznia 2014 roku w rejonie miasta N. do godzin rannych występowało zachmurzenie całkowite, później zachmurzenie duże. Od godzin późno-popołudniowych bezchmurnie. W godzinach wczesnorannych i rannych temperatura powietrza wynosiła około -10 - -9 stopni Celsjusza. W ciągu dnia temperatura powietrza wzrosła do około -7/-6 stopni C. W godzinach wieczornych ok. -10/-12 st. C. W nocy z 22/23 stycznia 2014 roku około - 15/-17 st. C. Opady atmosferyczne nie występowały. Powierzchnia gruntu pokryta była warstwą śniegu o wysokości około 10 cm.

Natomiast w dniu 23 stycznia 2014 roku w rejonie miasta N. do godzin rannych występowało zachmurzenie małe, okresowo umiarkowane. Potem bezchmurne. Opady atmosferyczne nie występowały. Powierzchnia gruntu pokryta była warstwą śniegu o wysokości 8-10 cm.

Podobne warunki atmosferyczne również występowały w dniu 24 stycznia 2014 roku. W godzinach wczesno-rannych temperatura powietrza wynosiła około -18 stopni Celsjusza. Opady atmosferyczne nie występowały. Powierzchnia gruntu była pokryta warstwą śniegu o wysokości około 8-10 cm.

W dniu 24 stycznia 2014 roku w godzinach porannych powódka A. G. wyszła ze swego mieszkania celem zakupu produktów spożywczych. Powódka przechodząc przez drogę wojewódzką nr (...) - ul. (...) i schodząc z chodnika po stronie Zespołu (...) w N. poślizgnęła się i upadła na jezdni.

J. K. widząc upadek powódki podszedł do niej i pomógł jej wstać. Powierzchnia chodnika jak i drogi w miejscu upadku powódki nie była posypana, zalegał na niej zlodowaciały śnieg i lód czyniąc te miejsce bardzo śliskim. Następnie odprowadził powódkę do Szpitala. Powódka wyjaśniała J. K., że kiedy przechodziła przez drogę poślizgnęła się „i noga jej się powinęła i się przewróciła”.

W ZOZ w N. powódce wykonano badanie RTG na podstawie którego stwierdzono złamanie nasady dalszej kości promiennej prawej z przemieszczeniem odłamów. Dokonano ręcznej repozycji odłamów i kończynę unieruchomiono w gipsie dłoniowo-przedramiennym na 6 tygodni.

Po zdjęciu gipsu powódka rozpoczęła ćwiczenia usprawniające - rehabilitację. W wyniku leczenia uzyskano dość dobry zakres ruchów z poprawnym ustawieniem osi przedramienia.

Odpowiedzialnym w chwili zdarzenia za utrzymanie prawidłowego i bezpiecznego zarówno przejścia jak i przejazdu przez drogę, na której doszło do upadku powódki był M. W. prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą M. W. Usługi - Handel – Produkcja w K., który posiada ubezpieczenie OC u interwenienta ubocznego.

A. J. pracownik Zarządu Dróg Wojewódzkich w O. jest zatrudniony na stanowisku majstra. Był odpowiedzialny za wydawanie dyspozycji do odśnieżania/zabezpieczenia dróg wojewódzkich występujących na terenie N.. Wyżej wymieniony przed dniem 24 stycznia wydał dyspozycję posypywania dróg 21 stycznia 2014 roku i do dnia zdarzenia droga nie była w żaden sposób zabezpieczana, ponieważ nie występowały żadne opady atmosferyczne. Chodniki w tym obszarze zostały posypane ręcznie piaskiem w dniu 23 stycznia 2014 roku.

M. W. dokonuje odśnieżania/zabezpieczenia dróg wojewódzkich jedynie na dyspozycję dyżurnego. Dyspozycje do odśnieżania drogi wojewódzkiej nr (...) były wydawane w dniach 21 stycznia 2014 roku oraz 26 stycznia 2014 roku i w związku z powyższym w przedmiotowym dniu w żaden sposób miejsce do którego doszło do upadku powódki nie było zabezpieczone.

Powódka jest osobą starszą, w chwili zdarzenia miała ukończone 85 lat. Przed zdarzeniem powódka była osobą zdrową, w pełni sił fizycznych oraz samodzielną i aktywną. Pomimo podjętego leczenia obrażeń powstałych przez upadek, powódka nadal nie odzyskała w pełni sprawności w uszkodzonej kończynie.

Z opinii biegłego sądowego z zakresu chirurgii urazowej i ortopedii lek. med. S. D. wynika, że powódka w wyniku upadku na chodnik w dniu 24 stycznia 2014 roku doznała złamania nasady dalszej prawej kości promieniowej, które spowodowały długotrwały uszczerbek na zdrowiu w wysokości 10 %.

W ocenie Sądu Rejonowego powództwo było zasadne w przeważającej części. Powódka wykazała, że pozwany odpowiedzialny jest za skutki wypadku, któremu uległa w dniu 24 stycznia 2014 r., co związane było z zaniedbaniem przez pozwanego należytego utrzymania zimowego miejsca wypadku. Odpowiedzialność pozwanego wynikała z umowy, która łączyła go z zarządcą drogi, i które nakładała na pozwanego odpowiedzialność za wszelkie naruszenia. Pozwany pomimo powstania na nawierzchni warstwy lodu nie ośnieżył należycie drogi, nie posypał jej środkiem

zapobiegającym śliskości i nie skła zalegającej pod śniegiem warstwy lodu. Powyższe niewątpliwie świadczą o winie strony pozwanej za skutki wypadku, któremu uległa powódka i wiązą się z odpowiedzialnością odszkodowawczą. Oceniając zakres uszczerbku Sąd Rejonowy uwzględnił między innymi długotrwały uszczerbek na zdrowiu powódki. Uznał, że kwota 4.000 zł jest adekwatna do rozmiaru doznanej krzywdy. Powódka nie wykazała kosztów leczenia, w związku z tym w tym zakresie powództwo zostało oddalone. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. uwzględniając wynik sprawy.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją pozwany zarzucając wyrokowi:

1.niewłaściwą interpretację § 9 pkt. 3 umowy nr (...) z dn. 23.09.2013r. zawartej pomiędzy Województwem (...) (Zarząd Dróg Wojewódzkich w O.) oraz pozwanym i na tej podstawie

niesłuszne przyjęcie, że pozwany ponosi winę za szkodę doznaną przez powódkę w dniu 24.01.2017r. na drodze wojewódzkiej nr (...) - ul. (...) w N.;

2. pominięcie § 4 ust. 4 powołanej umowy, zgodnie z którym dyspozycję rozpoczęcia pracy przy zimowym utrzymaniu dróg wydaje upoważniony pracownik rejonu dróg wojewódzkich (dyżurny) lub kierownik rejonu;

3.naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na:

a. uznaniu zeznań powódki za w pełni prawdziwe pomimo istnienia rozbieżność w jej relacjach dotyczących przebiegu zdarzenia z dn. 24.01.2014r.,

b. pominięciu zeznań świadka A. J. w zakresie w jakim stwierdza, że wykonawca odśnieża drogi tam, gdzie wskaże dyżurny, w dniu 24.01.2014r. drogi nie były posypane, gdyż nie było ślisko, nie występowały opady i drogi były suche, natomiast zejścia dla pieszych były posypane w dn. 23.01.2014r. przez pracowników Zarządu Dróg Wojewódzkich w O.;

4. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności treścią umowy nr (...), zeznaniami pozwanego oraz zeznaniami świadka A. J. polegającą na uznaniu, że pozwany ponosi odpowiedzialność za szkodę doznaną przez powódkę w dniu 24.01.2014r. na drodze wojewódzkiej nr (...) - ul. (...) w N..

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa w tej części oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację interwenient uboczny wniósł ostatecznie o uwzględnienie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne i ostateczny wniosek Sądu Rejonowego, zgodnie z którym pozwany odpowiedzialny jest za skutki wypadku, któremu uległa powódka w dniu 24 stycznia 2014 r. Nie można jednocześnie nie uznać trafności zarzutu skarżącego, który wskazuje, iż jego odpowiedzialność wynikająca z umowy nie jest odpowiedzialnością dotyczącą wszelkich szkód, jak to przyjął Sąd Rejonowy. Uznając trafność tego zarzutu stwierdzić trzeba, że nie ma on wpływu na poprawność zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Podstawą odpowiedzialności pozwanego w niniejszej sprawie jest umowa zawarta z zarządcą drogi - Województwem (...) Zarządem Dróg Wojewódzkich w O. a pozwanym M. W., w ramach której pozwany przyjął na siebie zadanie zimowego utrzymania dróg wojewódzkich szczegółowo w umowie określonych. Zgodnie z przedmiotową umową a mianowicie § 9 pkt 3 „wykonawca”, tj. strona pozwana przejmuje odpowiedzialność cywilną za bezpieczeństwo i ochronę mienia zamawiającego i osób trzecich, w związku z wykonywanymi pracami objętymi umową w obrębie

terenu ich wykonywania, a także za wszelkie szkody wyrządzone zamawiającemu i osobom trzecim. Zapis ten pozwala na przyjęcie, że odpowiedzialność pozwanego może być realizowana wyłącznie w odniesieniu do powierzonych mu czynności, a nie wszystkich zdarzeń powodujących szkodę.

W konsekwencji odpowiedzialność pozwanego musi być oceniona przez pryzmat poprawności wykonania obowiązków należytego utrzymania dróg.

Z dowodów przeprowadzonych w niniejszej sprawie, ocenionych zgodnie z kryteriami określonymi w art. 233 § 1 k.p.c., w tym w szczególności z zeznań świadka zdarzenia wynika jednoznacznie, że droga, na której doszło w dniu 24 stycznia 2014 r. do wypadku nie była posypana piaskiem lub solą. Była pokryta lodem. Zeznania tego świadka, który nie był związany z żadną ze stron procesu były precyzyjne i logiczne. Uzupełniały się z pozostałą częścią materiału dowodowego zebranego w sprawie.

Tym samym nie można podzielić zasadności zarzutu skarżącego naruszenia przez Sąd I instancji art. 233 § 1 k.p.c. Ocena dowodów przez Sąd Rejonowy spełniała kryteria wynikające z art. 233 § 1 k.p.c., uwzględnia zatem wiarygodność i moc poszczególnych dowodów przeprowadzonych w toku postępowania zgodnie z przekonaniem Sądu i z zachowaniem logiki oraz opiera się również na doświadczeniu życiowym. Podkreślić należy, iż kwestionowanie dokonanej przez sąd oceny dowodów nie może polegać jedynie na zaprezentowaniu własnych, korzystnych dla skarżącego ustaleń stanu, dokonanych na podstawie własnej, korzystnej dla skarżącego oceny materiału dowodowego (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2002 r. sygn. II CKN 572/99). Jeżeli z materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dawały się wysnuć wnioski odmienne. Brak logiki we wnioskowaniu na podstawie zebranych dowodów lub wykroczenie we wnioskowaniu poza te granice albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego, daje podstawę do przyjęcia, że przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (wyrok Sądu Najwyższego z 27 września 2002 r. sygn. II CKN 817/00). Podkreślić należy, że Sąd odwoławczy dokonując kontroli zaskarżonego orzeczenia w zakresie oceny dowodów dokonanej przez Sąd I instancji nie ustala prawdziwości faktów. Ogranicza się wyłącznie do sprawdzenia, czy granice swobodnej oceny dowodów nie zostały przekroczone.

Z niekwestionowanych dowodów zgromadzonych w niniejszej sprawie wynika, że pozwany wykonywał prace związane z należyтым utrzymaniem dróg wojewódzkich na drodze, na której doszło do wypadku, w dniu 21 stycznia 2014 r. Jednocześnie od tego dnia do dnia wypadku (24 stycznia 2014 r.) nie występowały w tym miejscu opady śniegu. Jeżeli zatem w miejscu zdarzenia znajdował się lód, pomimo braku opadów od dnia odśnieżania, oznacza to, że czynności te nie zostały należyście wykonane przez pozwanego.

W rezultacie nie można podzielić zarzutów skarżącego, zgodnie z którymi nie wystąpiły jakiegokolwiek zaniechania lub zaniechania po stronie osoby odpowiedzialnej za należyte utrzymanie drogi, na której doszło do wypadku. W związku z tym również zachowaniu podmiotu odpowiedzialnego należało przypisać winę, która jest niezbędną do stwierdzenia odpowiedzialności pozwanego.

Jednocześnie za niezasadne należało uznać zarzuty skarżącego, który wskazuje, że wyłączną odpowiedzialność w niniejszej sprawie powinien ponieść zleceniodawca – Zarząd Dróg Wojewódzkich, którego zadaniem wynikającym z umowy było wydawanie dyspozycji odśnieżania dróg. Okoliczność powierzenia przez zarządcę drogi czynności odśnieżania innemu podmiotowi i nienależyte wykonanie umowy przez podmiot, któremu czynności te zostały powierzone nie zwalnia od odpowiedzialności pozwanego, lecz może prowadzić do tak zwanej odpowiedzialności in solidum, w ramach której wierzyciel może kierować roszczenia do dowolnie wybranego podmiotu odpowiedzialnego, co miało miejsce w niniejszej sprawie.

Kwestionowanie przez pozwanego zasady odpowiedzialności prowadziło do konieczności odniesienia się przez Sąd II instancji do poprawności ustalonej kwoty tytułem zadośćuczynienia.

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż uprawnienia w zakresie ustalania wysokości należnego zadośćuczynienia sądu odwoławczego są ograniczone. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 lipca 1970 r. (III PRN 39/70) wyraził wciąż aktualny pogląd, zgodnie z którym określenie wysokości zadośćuczynienia za doznaną krzywdę stanowi istotny atrybut sądu merytorycznie rozstrzygającego sprawę w pierwszej instancji, Sąd drugiej instancji może je zaś korygować wtedy, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy mających na to wpływ jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie, jako rażąco wygórowane lub rażąco niskie. Podobne wnioski wynikają również z analizy późniejszych orzeczeń Sądu Najwyższego, które przyjmują, że zarzut zawyżenia (zaniżenia) wysokości zadośćuczynienia może być uwzględniony w instancji odwoławczej tylko wówczas, gdyby nie zostały uwzględnione wszystkie okoliczności istotne dla ustalenia tej wysokości, chyba że wymiar zadośćuczynienia byłby rażąco niewłaściwy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1998 r., I CKN591/97).

W ocenie Sądu Okręgowego nie można przyjąć, iż zasądzona kwota tytułem zadośćuczynienia jest rażąco zawyżona w stosunku do całokształtu następstwa wypadku, któremu uległa powódka i nie odbiega w sposób rażący od kwot przyznawanych przez Sądy przy tego rodzaju uszczerbkach. Tym samym brak jest przesłanek do zmiany zaskarżonego wyroku w zakresie zasądzonej kwoty zadośćuczynienia.

Mając zatem na uwadze wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w wyroku.

Brak stosownego oświadczenia pełnomocnika reprezentującego powódkę z urzędu sprawił, że Sąd Okręgowy nie orzekł o kosztach pełnomocnika z urzędu (§ 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu).

Dorota Ciejek Bożena Charukiewicz Krystyna Skiepmo